

TAMARA BERGHMANS (ED.)

RAPHY INC

FROM
LUXURY PRODUCT
TO MASS MEDIUM

WOORD VOORAF

Precies vijftig jaar geleden, in 1965, vond in het toenmalige Provinciaal Museum voor Kunstambachten Sterckshof in Deurne de tentoonstelling *125 Jaar Fotografie* plaats. Het was de start van een boeiend parcours: een eerder kleinschalig initiatief groeide uit tot het huidige Fotomuseum provincie Antwerpen - FOMU, een landelijk erkend museum voor fotografie met internationale faam en rijkelijke collecties. De collectie van het FOMU bevat inmiddels al meer dan een miljoen objecten en is nog steeds in volle ontwikkeling.

Zo enthousiast en leergierig als het huidige, jonge collectieteam de bestaande collectie beheert en bewaart, zo bevlogen was de toenmalige werkgroep 'Foto & Film'. De leden ervan stonden aan de wieg van een collectie, een museum en een geschiedenis waarvan ze niet wisten dat die zo'n vlucht en uitbreiding zouden kennen. Het werkcomité was samengesteld uit oud-werknemers van de N.V. Gevaert Photo-Producten: Karel Sano (ingenieur), Laurent Roosens (scheikundige), Marcel Gruyaert (fotograaf) en Arthur de Glas (redacteur). Met hun gezamenlijke inzet, en dankzij de onnavolgbare passie van dr. Roosens, legden zij de historiek van ons fotografisch erfgoed vast en verzekerden ze het behoud en beheer ervan. Naast de vele objecten die getuigen van een rijk Belgisch fotografisch (industrieel) geheugen brachten ze ook de kennis over de fotografie en dit specifieke erfgoedverleden in kaart. Objecten, feiten en herinneringen werden uitermate nauwkeurig verzameld en neergepend.

Als we terugblikken op deze ontstaansgeschiedenis, lijkt dit een zeldzame situatie. Toch is zowel het levenswerk van dr. Roosens en zijn archiefmedewerkers als de waarde van de FOMU-collectie voor velen onbekend en bijgevolg onbemind. Meer dan ooit is het tijd om de diversiteit van de FOMU-collectie uitgebreid in de verf te zetten met een nieuwe collectiepresentatie en een bijbehorend boek. Kennis van vroeger en nu wordt gecombineerd met een presentatie van de deelcollecties Beeld, Apparatuur en Boek.

Voor *Photography Inc.* keert het FOMU terug naar zijn roots en zijn directe band met de lokale foto-industrie. Deze tentoonstelling heeft niet de ambitie allesomvattend te zijn, maar wil de bezoeker via gerichte thema's door de verschillende facetten van de collectie loodsen. Centraal staat de relatie tussen de consument, de fabrikant en de distributeur in een snel veranderend foto-industrieel landschap. Specifieke aandacht gaat naar Belgische gebeurtenissen binnen de innovatieve evolutie van de fotografie, tegen een internationale achtergrond.

Met deze tentoonstelling en publicatie wil het FOMU zijn actuele koers en beleid onder de aandacht brengen. Daarnaast zijn ook de renovatie en de bouw van de nieuwe collectiedepots erop gericht de werking en toekomstplannen van de afdeling Collectiebeheer naar het brede publiek te brengen en de unieke geschiedenis van het FOMU verder te consolideren.

Het FOMU draagt dit boek op aan dr. Laurent Roosens, zonder wie onze collectie en het museum er misschien nooit waren geweest.

Ann Deckers
Afdelingshoofd Collectie FOMU

PREFACE

Fifty years ago, in 1965, an exhibition entitled *125 Jaar Fotografie* [125 Years of Photography) took place at the former Provincial Sterckshof Museum of Decorative Arts in Deurne. This was to be the beginning of a fascinating and productive journey in which a relatively small initiative would culminate in a photography museum with an international reputation and a renowned collection. The FOMU - Fotomuseum province of Antwerp is now home to over one million works and artefacts, a figure that continues to grow.

The Photography & Film working group that started the collection was as impassioned, enthusiastic and dedicated as the young team responsible for it today. And yet its members could not have known that they were laying the foundations for an entire museum. The working committee was composed of former employees of the Gevaert Photo-Producten company: Karel Sano (engineer), Laurent Roosens (chemist), Marcel Gruyaert (photographer) and Arthur de Glas (editor). It was their joint efforts, coupled with the tireless dedication of Dr Roosens, which secured our photographic heritage and assured its future preservation and management. Alongside the archiving of numerous objects that bear witness to Belgium's rich photographic past, they also documented historical information about the country's photography industry. Objects, facts and memories were diligently collected and recorded.

Looking back at how it all began, the museum seems to have a very special and unprecedented history. However, both the life work of Dr Roosens and of his archive staff and the incredible collection that FOMU has amassed over the years are largely unknown to the public and have not, therefore, received the appreciation they deserve. The time has come to celebrate the diversity and breadth of the FOMU collection with a new presentation and an accompanying publication. An exhibition of the Image, Equipment and Book sub-collections is combined with information that covers the history of photography up to the present day.

FOMU returns to its roots with *Photography Inc.* as well as to its direct link with the local photography industry. This exhibition is not intended to be comprehensive but instead representative: a tour through different facets of the collection organized around selected themes. The central subject is the interface between the consumer, the manufacturer and the distributor in a rapidly changing photography industry. There is a special focus on pivotal photographic events in Belgium as they took place against a backdrop of international innovation.

With this exhibition and publication, FOMU would also like to illuminate its current policies and path. Furthermore, we would like to bring to the attention of a wider public the Collection Department's activities and plans for the future, including the renovation and extension of the new collection storage facility, as well as to further consolidate FOMU's rich history.

FOMU dedicates this book to Dr Laurent Roosens, without whom this collection and the museum would not, in all probability, exist at all.

Ann Deckers
Head, Collection Department FOMU

INHOUDSTAFEL

WOORD VOORAF P.6

Ann Deckers

INLEIDING P.8

Tamara Berghmans

THE LEGENDARY STOOP P.14

Daniel Piaggio Strandlund

YOUR IMAGE IS OUR BUSINESS P.26

Tamara Berghmans

PORTRAITS FOR SALE – PORTRETFOTOGRAAF ALS BEROEP P.94

Tamara Berghmans

YOU NEEDN'T BE AN EXPERT TO WIN A SNAPSHOT PRIZE P.170

Sandra Janssens

READING THE PAPER P.204

Paul Messier & Jennifer McGlinchey Sexton

YOU PRESS THE BUTTON, YOU DO THE REST: DE ECHTE DEMOCRATISERING VAN DE FOTOGRAFIE P.230

A.D. Coleman

TABLE OF CONTENT

PREFACE P.7

Ann Deckers

INTRODUCTION P.11

Tamara Berghmans

THE LEGENDARY STOOP P.14

Daniel Piaggio Strandlund

YOUR IMAGE IS OUR BUSINESS P.26

Tamara Berghmans

PORTRAITS FOR SALE – PORTRAIT PHOTOGRAPHY AS A PROFESSION P.94

Tamara Berghmans

YOU NEEDN'T BE AN EXPERT TO WIN A SNAPSHOT PRIZE P.170

Sandra Janssens

READING THE PAPER P.204

Paul Messier & Jennifer McGlinchey Sexton

YOU PRESS THE BUTTON, YOU DO THE REST: THE TRUE DEMOCRATIZATION OF PHOTOGRAPHY P.230

A.D. Coleman

**YOUR
IS C
BUSIN**

IMAGE OUR NESS

maakten het onmogelijk om twee identieke afdraken te maken. Baekeland richt een nieuw bedrijf op, de Nepara Chemical Company. De Eastman Kodak Company voelt zich bedreigd door het grote succes van het Velox-papier en koopt in 1899 de fabriek en de patentrechten op. Baekeland tekent bovendien een verbintenis met Eastman waarin hij belooft om in de toekomst niet meer in de fotografische industrie te werken. Later zal hij vooral bekend worden om zijn ontdekking van bakeliet in 1907, de eerste bruikbare en functionele kunststof, die ook belangrijk zal worden in de camerabouw.¹⁹

In tegenstelling tot de Gentse bedrijven, waarvan het succes van korte duur is, stampet de Antwerpeenaar Lieven Gevaert (1868-1935) een bedrijf uit de grond dat tot in het buitenland befaamd zal worden. Gevaert is geen uitvinder zoals Van Monckhoven, Baekeland of Eastman, maar omringt zich met talentvolle wetenschappers. Zijn succes ligt meer in zijn ondernemingszin en de vele technische verbeteringen die hij ontwikkelt. Zijn eenmanszaak groeit uit tot een internationaal bedrijf.²⁰ De firma L. Gevaert & Cie. start in 1891 met twee werknemers, wordt in 1920 de N.V. Gevaert Photo-Producten en heeft bij de fusie met het Duitse Agfa AG in 1964 zo'n tienduizend mensen in dienst. In 1981 komt Agfa-Gevaert in handen van Bayer AG en sinds 1998 heet het bedrijf Agfa, een multinational die zich vandaag hoofdzakelijk met beeldverwerking voor de medische en grafische sector bezighoudt.

De jonge Lieven Gevaert komt in contact met fotografie door zijn werk bij de lijstenmakerij van zijn moeder, waaraan in 1883 een fotostudio wordt toegevoegd. Na zijn leertijd bij een ervaren fotograaf opent hij in 1890 zijn eigen studio in de Montignystraat in Antwerpen. Hij wordt bekend om zijn portretfotografie en foto's op porselein (afb. 11): 'Seule maison fabriquant des photographies cuites dans le porcelaine. Spécialement destinées à être placées sur les tombeaux.' Hij vervaardigt zelf collodium-daglichtfotopapier, aanvaardig op ambachtelijke wijze. De keuze om fotopapier te maken en geen fotoplaten is eerst en vooral een financiële. De grondstoffen en de uitrusting van een gietzaal voor glasplaten zijn immers duurder. In België en het buitenland bestaat al een groot aantal platenproducenten, met een hevige prijzenconcurrentie en een oververzadigde markt tot gevolg. In dezelfde periode is het verbruik van fotoplaten ook gedaald door de introductie van rolfilm voor fotoamateurs (Kodak).

In contrast to the Ghent companies with their short-lived successes, in Antwerp, Lieven Gevaert (1868-1935) built a company from the ground up that would go on to achieve worldwide fame. While Gevaert was not an inventor, like such men as Van Monckhoven, Baekeland or Eastman, he did surround himself with talented scientists and his success was mainly due to an enterprising spirit and his company's development of many technological advancements. His sole proprietorship expanded to eventually become an international company whose name was known throughout the world.²⁰ L. Gevaert & Cie. was launched in 1891 with two employees, became the Gevaert Photo-Producten company in 1920, and upon the merger in 1964 with the German company Agfa AG had a staff of some 10,000 people. In 1981, Bayer AG acquired Agfa-Gevaert and in 1998 the company became Agfa, a multi-national that is now mainly active in image processing for the medical and graphic sectors.

The young Lieven Gevaert first came into contact with photography, while working in his mother's frame-making business. A photography studio was added to the workshop in 1883. After an apprenticeship with an experienced photographer, Gevaert opened his own studio in 1890 on Montignystraat, Antwerp. He became known for his portrait photography and photographs on porcelain (fig. 11): 'Only establishment that manufactures photographs baked into porcelain. Specially made to be placed on graves.' He prepared his own collodion daylight paper, initially in the traditional way. The choice of making photographic paper as opposed to photographic plates was first and foremost a financial one: the raw materials and equipment needed for a casting room for glass plates were far more expensive. What is more, a large number of glass-plate producers already existed in Belgium and abroad, resulting in a fierce price war and a saturated market. During the same period, the use of photographic plates by amateurs was falling out of fashion due to the introduction of (Kodak) roll film. Gevaert soon switched to the mechanical pouring of the paper substrate because the manual process was difficult, labour intensive, and restricted production volumes. In 1894, he established himself on Anselmostraat in Antwerp. He used a semi-automated machine to apply the emulsion to the paper. In the same year, the limited partnership L. Gevaert & Cie. was formed, with a capital of 20,000 francs. The premises, the capital, and the technological developments all enjoyed spectacular growth, resulting in increased production, sales, and profits. In 1896, Gevaert bought a new property in Kerkstraat, Mortsel. The company rapidly outgrew these

¹⁹ Voor meer informatie over Leo Baekeland, zie: Georges Antheunis, *Leo Baekeland*, Gent, Rijksuniversiteit Gent / Dienst Leefmilieu, 1989; Antheunis e.a., 1987, pp. 189-196.

²⁰ Laurent Roosens & Simonne Theunis, *Arbeid adelt. Een geschiedenis van de door Lieven Gevaert opgerichte fotografische industrie (Deel 7: Lieven Gevaert en zijn onderneming 1868-1935. Een kroniek in woord en beeld)*, Mortsel, Lieven Gevaert Archief, s.d.; Leo Hilkhuisen, 'Gevaert Historie (1894-1964)', *Fotografica* (LBS 1/2000) pp. 1-10; Leo Hilkhuisen, 'Gevaert Historie (1894-1964)', *Fotografica* (LBS 2/2001), pp. 11-20; Leo Hilkhuisen, 'Gevaert Historie (1894-1964)', *Fotografica* (LBS 4/2001), pp. 21-32.

²⁰ Laurent Roosens & Simonne Theunis, *Arbeid adelt. Een geschiedenis van de door Lieven Gevaert opgerichte fotografische industrie (Deel 7: Lieven Gevaert en zijn onderneming 1868-1935. Een kroniek in woord en beeld)*, Mortsel, Lieven Gevaert Archief, s.d.; Leo Hilkhuisen, 'Gevaert Historie (1894-1964)', *Fotografica* (LBS 1/2000) pp. 1-10; Leo Hilkhuisen, 'Gevaert Historie (1894-1964)', *Fotografica* (LBS 2/2001), pp. 11-20; Leo Hilkhuisen, 'Gevaert Historie (1894-1964)', *Fotografica* (LBS 4/2001), pp. 21-32.

7 Désiré VAN MONCKHOVEN (BE, 1834-1882)
 Portret van een vrouw | Portrait of a woman, ca. 1880
 Kooldruk | Carbon print
 Collectie FOMU P/1969/1

8 Verpakking | Packaging Ed. Beernaert's Dry Plate Company,
 1892-1898
 Collectie FOMU

10 ANONIEM | ANONYMOUS (BE)

De afdeling 'Fotokontrol' belast met de keuring van het gefabriceerde fotopapier | The 'Fotokontrol' department, responsible for the testing of the photographic paper, 1927
Ontwikkelgelatine-zilverdruk | Gelatin silver print
Agfa-Gevaert N.V. Historisch Archief D560B

11 Lieven GEVAERT (BE, 1868-1935)

Portret van vrouw met kind | Portrait of a woman with child, 1890-1893
Keramiekfotografie op porseleinen schoteltje | Ceramic photography on porcelain dish
Collectie FOMU P/1966/901

revolutionaire camera op de markt die het leven van de gewone burger voorgoed zal veranderen. De Kodak met zijn rolfilm stelt iedereen in staat om foto's te nemen. Voordien moest de fotograaf weten hoe foto's genomen en afgedrukt moesten worden, maar nu wordt dat voor de gebruiker gedaan. Kodak wordt een begrip en met de slogan 'You press the button, we do the rest' groeit fotografie uit tot een internationale industrie. Eastman verkoopt niet alleen een product, maar een manier van leven die fotografische beelden in het alledaagse leven verweeft. Zijn bedrijf heeft in het analoge tijdperk een dominante positie op de internationale markt. De sleutel tot het bedrijfssucces van Kodak? Overnames en fusies met concurrerende bedrijven; denk maar aan Baekeland en het Velox-papier. Hoewel Kodak bekendstaat om zijn camera's, van de Brownie tot de Instamatic, is Eastman rijk geworden door de verkoop van film.²³ De camera's worden immers geproduceerd om film en papier beter te doen verkopen. Tot 1980 is Kodak de marktleider voor film, en 80 procent van de winst is te danken aan filmverkoop²⁴ (zie 'You Needn't Be an Expert to Win a Snapshot Prize' op p. 170).

Vanaf het laatste kwart van de negentiende eeuw worden niet-levensnoodzakelijke uitgaven, zoals fotografie, mogelijk voor een bredere groep mensen. De stijging van de gemiddelde loonindex gaat hand in hand met een wijziging in het bestedingspatroon van huishoudens. Een nieuw publiek ontstaat: de liefhebber of amateur. Een belangrijke nieuwe doelgroep van Eastman zijn vrouwen en kinderen. Een van de bekendste kinderen met een camera is de Fransman Jacques-Henri Lartigue (1894-1986), die op een speelse en spontane manier de wereld laat zien vanuit het perspectief van een jongen uit een rijke familie. Op achtjarige leeftijd krijgt hij een Spido-Gaumont-stereocamera cadeau, waarmee hij zijn bekende snapshots van springende vrienden en autoraces neemt.²⁵

Een ander succesverhaal waarin Kodak een belangrijke rol heeft gespeeld en waarin de concurrenten gevolgd zijn, is dat van de kleurenfilm. In 1935 brengt Eastman Kodachrome op de markt, de eerste kleurenfilm voor amateurs die commercieel doorbrak. Eastman speelt hiermee in op de behoefte en de vraag van miljoenen amateurfotografen, die een grote invloed hebben op de productlijn.²⁶ De meeste amateurs fotograferen mensen – met andere woorden: veel huidskleur – en dat heeft een impact op de technologie. Zo wordt het kleurenpalet van Kodachrome afgestemd op de huidskleur van blanken, Kodaks belangrijkste klanten, terwijl de

Eastman sold not only a product but also a way of life that incorporated the taking of pictures. Kodak dominated the international market during the analogue era. The key to Kodak's success was its policy of taking over or merging with competing companies (as with Baekeland and its Velox paper). While Kodak was famous for its cameras, from the Brownie to the Instamatic, Eastman grew fat on the sale of film.²³ Cameras were in fact produced in order to sell film and paper. Until 1980, Kodak was the market leader for film and 80 percent of its profits were from this product²⁴ (see 'You Needn't Be an Expert to Win a Snapshot Prize', p. 170).

The last quarter of the nineteenth century saw a wider demographic able to afford non-essential goods and hobbies such as photography. The increase in average wages led to a change in household spending patterns. A new public emerged: the enthusiast, or amateur. Women and children became a major new target for Eastman. One of the most famous children with a camera was France's Jacques- Henri Lartigue (1894-1986), whose playful and spontaneous photographs showed the world from the perspective of a boy from a wealthy family. His acclaimed shots of leaping friends and automobile races were taken with a Spido Gaumont stereo camera that he was given as a gift at the age of eight.²⁵

Kodak also played an important pioneering role in the commercialization of colour film. Eastman Kodachrome was launched in 1935, the first colour film to break into the amateur market. Eastman thus responded to the demands of millions of amateur photographers, who basically dictated the products that went on the market.²⁶ Amateurs mainly photographed people, and that meant that skin colour had an impact on technology: Kodachrome was optimized for white skin, the colour of Kodak's target audience, while Fuji colour film referenced the Asian skin tone for the same reason.²⁷ Although colour photography was developed at a much earlier time, Eastman was the first to make it available to the masses. In the second half of the twentieth century, family photograph albums were dominated by colour snapshots of family moments and popular holiday destinations. It wasn't until the 1960s and 70s that colour began to be used in advertising and art photography.

The commercial photographer

Photographic dealers, who sold photographic supplies such as chemicals, equipment, and photosensitive

²³ Douglas Collins, *The Story of Kodak*, New York, Harry N. Abrams, 1990.

²⁴ Gisèle Freund, *Photographie et société*, Parijs, Editions du Seuil, 1974, p. 198.

²⁵ Vicky Goldberg, *Jacques Henri Lartigue Photographer*, Londen, Thames & Hudson, 1998, p. VIII.

²⁶ A. D. Coleman, 'Rochester, New York: After the Kodak Century', in: Catherine Leutenegger, *Kodak City*, Heidelberg, Kehrer Verlag, p. 4.

²³ Douglas Collins, *The Story of Kodak*, New York, Harry N. Abrams, 1990.

²⁴ Gisèle Freund, *Photographie et société*, Paris, Editions du Seuil, 1974, p. 198.

²⁵ Vicky Goldberg, *Jacques Henri Lartigue Photographer*, London, Thames & Hudson, 1998, p. VIII.

²⁶ A.D. Coleman, 'Rochester, New York: After the Kodak Century', in: Catherine Leutenegger, *Kodak City*, Heidelberg, Kehrer Verlag, p. 4.

²⁷ A.D. Coleman, 'Mama, Don't Take Our Kodachrome Away', in Els Rijper (ed.), *Kodachrome. The American Invention of Our World 1939-1959*, New York, Delano Greenidge Editions, 2002, p. 10.

12 ANONIEM | ANONYMOUS (BE)

Reclamefoto voor | Advertising photograph for 'Gevaert Gevapan
Canada', ca. 1950

Ontwikkelgelatinezilverdruk | Gelatin silver print
Agfa-Gevaert N.V. Historisch Archief D351

ANONIEM | ANONYMOUS (FR)
Kasteel van Falaise, Calvados, Normandië | View of the Falaise Castle
ruins, Calvados, Normandy
1840-1845
Daguerreotypie, halve plaat | Daguerreotype, half plate
Collectie FOMU P/1966/111

ANONIEM | ANONYMOUS (FR)
Herenportret | Portrait of a gentleman, 1846
Daguerreotypie, hele plaat | Daguerreotype, whole plate
Collectie FOMU P/1973/209

David Octavius HILL (GB, 1802-1870) & Robert ADAMSON
 (GB, 1821-1848)
Het Covenanters graf, Greyfriars | The Covenanter's Tomb, Greyfriars,
 1843-1847
 Zoutdruk | Salted paper print
 Collectie FOMU P/1979/8

Guillaume CLAINÉ (BE, 1811-1869)
Marktdag naast de kerk, Zoutleeuw | Market day beside the church,
Zoutleeuw, ca. 1851
Zoutdruk | Salted paper print
Collectie FOMU P/1992/156

Detective camera Gécele

Veuve S. GÉCELE, Brussel (BE), ca. 1895
 Speurderscamera voor opnamen op platen 9 x 12 cm
 Anoniem objectief | Schijf diafragma | Roterende sluiters
 Mogelijk betreft het een anonieme buitenlandse constructie die
 door Maison Gécele in België onder eigen naam op de markt
 werd gebracht
 Veuve S. GÉCELE, Brussels (BE), ca. 1895
 Detective camera for exposures on 9 x 12 cm plates
 Anonymous lens | Aperture disk | Rotating shutter
 Possibly of foreign manufacture and marketed in Belgium by
 Maison Gécele under its own name
 Collectie FOMU F/1965/225

Wandelstokcamera Drayé

Jef & Louis DRAYÉ, Merksem (BE), ca. 1905
 Geheimcamera in een wandelstok voor opnamen op platen 5,5 x 6 cm
 Onbekend objectief zonder diafragma | Thornton-Pickard gordijnsluiters
 Jef & Louis DRAYÉ, Merksem (BE), ca. 1905
 Concealed camera in a walking stick for exposures on 5.5 x 6 cm plates
 Unknown lens without aperture | Thornton-Pickard curtain shutter
 Collectie FOMU F/1966/97

Detective camera Hofmans
Charles E. HOFMANS, Brussel (BE), ca. 1895
Speurderscamera voor opnamen op platen 9 x 12 cm
Objectief Carl ZEISS Jena Anastigmat 1:7,2 / f 148 mm
Charles E. HOFMANS, Brussels (BE), ca. 1895
Detective camera for exposures on 9 x 12 plates
Lens: Carl ZEISS Jena anastigmatic 1:7.2 / f 148 mm
Collectie FOMU F/1966/209

Plastron Le Docte
Armand LE DOCTE, Brussel (BE), ca. 1890
Geheimcamera om onder een vest te dragen, met objectief door knoopsgat of geknoopte das
Rectilinear objectief f 45 mm
Voor opnamen op ronde platen met diameter 3,5 cm
Armand LE DOCTE, Brussels (BE), ca. 1890
Concealed camera to be worn under a jacket, with the lens poking through a buttonhole or bow tie
Rectilinear lens f 45 mm
For exposures on round 3.5 cm plates
Collectie FOMU F/1986/68

Hunter-Penrose reproductiecamera

HUNTER-PENROSE Ltd., Wellingborough (GB), 1910-1920

Reproductiecamera voor opnamen op platen 30 x 40 cm

Taylor Hobson objectief

HUNTER-PENROSE Ltd., Wellingborough (GB), 1910-1920

Reproduction camera for exposures on 30 x 40 cm plates

Taylor Hobson lens

Collectie FOMU

Jacques-Henri LARTIGUE (FR, 1894-1986)
Avenue des Acacias, 1911 (latere afdruk | later print)
 Ontwikkelgelatinezilverdruk | Gelatin silver print
 Collectie FOMU P/1978/88/1

Jacques-Henri LARTIGUE (FR, 1894-1986)
Raceauto | Racing car, ca. 1912 (latere afdruk | later print)
 Ontwikkelgelatinezilverdruk | Gelatin silver print
 Collectie FOMU P/1978/88/2

COLOFON

Catalogus bij de collectiepresentatie *Photography Inc.*
Van luxeproduct tot massamedium in het Fotomuseum provincie
Antwerpen – FOMU van 21/11/2015 tot en met 09/10/2016.

Directeur FOMU Elviera Velghe

Concept Tamara Berghmans
Coördinatie en redactie Tamara Berghmans

Redactioneel team Inneke Daghelet, Ann Deckers,
Lander Van Neygen, Elviera Velghe
Nederlandse eindredactie Mia Verstraete (Tekstchirurg),
Jeroen Duvillier
Nederlandse vertaling Mia Verstraete (Tekstchirurg)
Engelse eindredactie Lynn Thomas
Engelse vertaling Heidi Steffes (ReScribist)

Fotografie Guy Voet
Restauratie Sofie Meuwes, Ann Deckers

Vormgeving Kummer & Herrman

AP Fotomuseum - FOMU
Walsekaai 47
2000 Antwerpen (BE)
Tel +32 3 242 9300
Email info@fomu.be
www.fotomuseum.be

FOMU foto
museum

LANNOO

Copyright © 2015, AP Fotomuseum
Copyright © 2015, Uitgeverij Lannoo nv
Copyright © 2015, tekst: Tamara Berghmans, Sandra Janssens, Ann
Deckers, Paul Messier & Jennifer McGlinchey Sexton, A.D. Coleman
Copyright © 2015, foto's: de fotografen of hun rechthebbenden
Copyright © 2015, A.D. Coleman. Alle rechten voorbehouden. Met
toestemming van de auteur en Image/World Syndication Services,
imageworld@nearbycafe.com.

Het FOMU heeft geprobeerd voor alle foto's en afbeeldingen de
wettelijke voorschriften inzake copyright toe te passen. Wie meent
nog rechten te kunnen laten gelden wordt verzocht zich te richten tot
AP Fotomuseum, Elviera Velghe, Walsekaai 47, 2000 Antwerpen.

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden
verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbe-
stand en/of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij
elektronisch, mechanisch of op enige andere manier zonder
voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

D/2015/45/418 – NUR 644
ISBN 9789401430005

COLOPHON

Catalogue to accompany the museum collection presentation
Photography Inc. From Luxury Product to Mass Medium, at the
Fotomuseum province of Antwerp - FOMU from 21/11/2015-
09/10/2016.

FOMU Director Elviera Velghe

Concept Tamara Berghmans
Coordinating editor Tamara Berghmans

Editorial team Inneke Daghelet, Ann Deckers, Lander Van Neygen,
Elviera Velghe
Dutch editors Mia Verstraete (Tekstchirurg), Jeroen Duvillier
Dutch translation Mia Verstraete (Tekstchirurg)
English editor Lynn Thomas
English translation Heidi Steffes (ReScribist)

Photography Guy Voet
Restoration Sofie Meuwes, Ann Deckers

Design Kummer & Herrman

AP FotoMuseum - FOMU
Walsekaai 47
2000 Antwerpen (BE)
Tel +32 3 242 9300
Email info@fomu.be
www.fotomuseum.be

FOMU foto
museum

LANNOO

Copyright © 2015, AP FotoMuseum
Copyright © 2015, Lannoo Publishers PLC
Copyright © 2015, text: Tamara Berghmans, Sandra Janssens, Ann
Deckers, Paul Messier & Jennifer McGlinchey Sexton, A.D. Coleman
Copyright © 2015, photographs: the photographers or their estates
Copyright © 2015, A.D. Coleman. All rights reserved. With permission
from the author and Image/World Syndication Services, imageworld@
nearbycafe.com.

FOMU has made every effort to apply the laws on copyright to all the
photographs and images that appear in this publication and exhibition.
Whosoever should still wish to assert copyright is requested to contact
AP Fotomuseum, Elviera Velghe, Walsekaai 47, 2000 Antwerp.

All rights reserved. Nothing of this publication may be reproduced,
stored in a database and/or made public in any form or by any means,
electronic, mechanical or otherwise, without the prior written
permission of the publisher.

D/2015/45/418 – NUR 644
ISBN 9789401430005